

Správa o činnosti LN Studňa za rok 2020

Prvú polovicu roka 2020, okrem krátkeho obdobia pár mesiacov v lete až do začiatku jesene, a v období jesenných a zimných mesiacov až k jarnému obdobiu 2021 – naďalej komplikovala situáciu v Studni pretrvávajúca celosvetová epidémia Corona-Covid-19, preto sme museli i ďalšie niektoré plánované aktivity presunúť a odložiť. Tento stav spolu s predchádzajúcou smrťou M. Ondrusa nás postihol až natoľko, že plánovanú schôdzu, kde sme chceli prijať nových členov Rady LN Studne sme museli odložiť na neskôr. Na situácii sa sťažujúco prejavilo i to, že E. Markovič – bol opakovane zas na dlhodobejšej viacmesačnej PN-ke, navyše musel pomáhať svojmu bratovi, ktorý mal v priebehu roku 2020 zhoršený zdravotný stav. Pán D. Babjak, tlačiar LN Studňa zase mal viacere svoje pracovníčky v karanténe, alebo hospitalizované, čo spomalilo popri aj iných obdobných problémov v súvislosti s Covidom všetky práce.

Kvôli vážnej situácii epidémie Corony-Covidu-19 sme komunikovali prevažne len telefonicky, prípadne sa môžeme aj ďalej pokúsiť komunikovať telekonferenciami prostredníctvom internetu, a tak členovia Rady LN Studne poverili štatutára E. Markoviča vypracovať túto výročnú správu činnosti nadácie.

V naznačených intenciách sme plánovali v prvej polovici roka 2021 výročnú schôdzu LN Studne. Uskutočnili sme ju však kvôli tomuto všetkému až dňa 30.5.2021 o 18:30, a to formou internetovej videokonferencie, hlavne kvôli bezpečnosti, pretože štatutár LN Studne E. Markovič i niektorí ďalší účastníci schôdze neboli ešte zaočkovaní a len čakali na termín vakcinácie. E. Markovič pripravil stretnutie po technickej stránke v konzultácii s J. Capekovou a rozposlal pozvánku:

Pekný deň,
vážená Rada LN Studňa a vážení spolupracovníci LN Studňa,
pozyvám vás podľa toho, ako sme sa telefonicky dohodli,
na výročnú schôdzu LN Studňa, v čase 30. 5. 2021 o 18.30,
ktorá bude z dôvodu bezpečnosti a praktického uskutočnenia
prebiehať formou internetovej videokonferencie - link:
meet.google.com/kae-utti-vsc

Program:

1. Otvorenie schôdze: otvorí štatutár E. Markovič
2. predstavenie nových spolupracovníkov a Rady
3. Informovanie a popis činnosti LN Studne za rok 2020, prípadne stručne spätný sumárny pohľad aj na rok 2019 a výhľad plánov činnosti na rok 2022 (E. Markovič)
4. Hlasovanie o výročnej správe a o výhľadovom pláne činnosti
5. Rozprava a predebatovanie problému náhradníkov členov Rady LN Studňa
6. Rôzne
7. Ukončenie schôdze, prípadné neformálne ďalšie debaty.

Srdečne
Erik Markovič

Stretnutia a debaty sa zúčastnili: M. Krnáč – predseda Rady LN Studne, R. Borzová – členka Rady LN Studne, R. Tomeš – člen Rady LN Studne, E. Markovič – vedúci štatutár LN Studne, JUDr. J. Capeková – pomáhajúca LN Studni v právnych otázkach. Pozvaná bola i ekonómka LN Studne pani E. Udvardyová, účasť prisľúbila, no nestihla sa včas vrátiť z návštevy cintorína, tak stretnutie už, žiaľ nestihla, ale prebrali sme všetko následne pár minút po schôdzi telefonicky.

E. Markovič predniesol v rámci schôdze stručne v hlavných bodoch nasledujúcu správu, ktorú účastníci jednohlasne schválili:

Stav grantov získaných z FPU:

E. Markovič vypracoval súhrne a podal projekty týchto grantov a vyúčtovanie realizovaných a vydaných kníh vypracoval a zaslal na FPU v období októbra-novembra 2020. Išlo o tieto granty:

19-154-05663 Daniela Šebestová - Na vode

19-156-03290 Friedrich Schiller: BOHOVIA GRÉCKA

19-152-02351 JÁN ONDRUŠ - KRESLÍM KOŇO KOŇATÉ

S distribúciou kníh a s viacerými ďalšími prácami E. Markovičovi pomáhala J. Capeková.

V priebehu leta a jesene vďaka čiastočnému uvoľneniu sa E. Markovič stretol s M. Hamadom, predsedom odbornej rady LN Studňa – u neho doma – aby predebatovali otázky vydávania ďalších kníh. M. Hamada odsúhlasil snahu a postup E. Markoviča pri hľadaní a nájdení a vydaní a aj dosiahnutie dohody s najbližšou rodinou po zosnulom M. Ondrusovi, pri úsilí o naplnenie prania Mila Ondrusa, aby autorské práva diela Jána Ondruša a Mila Ondrusa aj naďalej spravovala výhradne len LN Studňa. Toto pranie a časť poslednej vôle M. Ondrusa bolo spísané, podpísané i písomne a na pranie M. Ondrusa overené a potvrdené notárkou. Dohodnutie a vybavenie jej návštevy u pána M. Ondrusa za prítomnosti aj jeho dcéry Danky Ondrusovej zabezpečil E. Markovič (došlo tomu ešte v roku 2019).

S M. Hamadom E. Markovič prediskutoval okrem možných reedícií Ondrusovej poézie i vtedy pripravovaný preklad výberu poézie J. Ondruša v poľskom jazyku (prekladateľ Zbigniew Machej, Biuro Literackie). Toto vydanie dlhodobo s pripravoval ešte M. Ondrus. M. Hamada odsúhlasil výber básní s jedinou výhradou a prosbou, aby básne boli v knihe usporiadané za sebou chronologicky.

M. Hamada sa vyjadril i k ukážke rukopisu básnickej zbierky z roku 2016, kedy bol rukopis zaslaný okrem M. Hamadovi i viacerým literárnym kritikom, vedcom a redakciám, odvtedy im i opakovane, – išlo o rukopis zbierky nazvanej: *Erik Markovič: ConiunctioAnimaeInCaelestis*

Po veľmi pozitívnych posudkoch od Mily Haugovej, Mariána Milčáka sa M. Hamada vyjadril, že veľmi vysoko hodnotí tento rukopis, a tiež je jednoznačne za to, aby táto zbierka vyšla knižne.

Na dopracovanie rukopisu získal E. Markovič v minulosti štipendium z FPU, kam po rozšírení a dopísaní ďalších básní rukopis odovzdal a zaslal do systému FPU, (kde je rukopis uložený), v septembri 2018.

E. Markovič následne tento rozsiahlejší rukopis v rozsahu cez 120 strán rozdelil na dve tematické časti, na zbierku *Erik Markovič: Nanebovzývanie (ConiunctioAnimaeInCaelestis)*, ktorá by mala vyjsť v spolupráci vydavateľstiev Modrý Peter a LN Studňa - a na ďalšiu dopracovávanú časť rukopisu zbierky s názvom *Koróna / metanoia*, ktorá by prípadne mohla vyjsť následne v LN Studni.

Do LN Studne prišli na posúdenie i rukopisy od autorov: Peter Prokopec, prišlo krátko pred termínom, keď sa to nestihlo posúdiť, a už dávnejšie rukopis od autorky menom Zuzana Šeligová, nová verzia rukopisu sa ešte posudzuje.

Podľa toho by výhľad na najbližšie obdobie bol v snahe pokúsiť sa vydať najprv postupne tieto knihy:

- *Erik Markovič: Nanebovzývanie (ConiunctioAnimaeInCaelestis)*, resp. alebo:
- *Erik Markovič: Koróna / metanoia*

- *Ján Ondruš: Prehľad hlasu* - Vydanie reedície (II. Vydanie) básnickej zbierky – klenotu slovenskej poézie (prípadne presun do ďalšieho roka)
- *Milo Ondrus: POÉZIA CHRÁNILA JEHO ŽIVOT* - životopis napísaný na podklade autentických archívnych materiálov LN Studňa z pozostalosti básnika Jána Ondruša - s komentovanou a doposiaľ neuverejnenou jeho korešpondenciou. Milo Ondrus poveril a splnomocnil E. Markoviča dopracovať tento rukopis.

Prehľad realizovanej kultúrnej činnosti za kalendárny rok 2020:

1.

JÁN ONDRUŠ - KRESLÍM KOŇO KOŇATÉ

Záverečné práce na tomto projekte, a vydanie danej knihy

Tlačová správa

Dieťa v nás

Bratislava, 30.októbra 2020 (LN Studňa) – V týchto dňoch prichádza na pulty kníhkupectiev kniha od básnika Jána Ondruša *Kreslím koňa koňaté*. Nevšedná je nielen tým, že je jedinou knihou pre deti Jána Ondruša. Kniha je plná slovných hier pripomínajúcich jazykolamy. Pamätáte si na časy, keď sme možno ako trojroční spájali slová do viet a so zvedavosťou alebo neistotou čakali na reakcie rodičov, či naše slovné vyjadrenia v ich tvári vyvolajú pobavenie, úsmev alebo z ich strany príde oprava? Oživením knihy sú ilustrácie Daniela Heviera. Vydanie knihy podporil z verejných prostriedkov Fond na podporu umenia.

Erik Markovič, vydavateľ knihy, predseda Literárnej nadácie Studňa: „Mne samotnému – bez zopár šťastných náhod a bez pomoci a snahy zopár dobrých a ústretových ľudí – by sa rukopis nájst' a vydať nepodarilo. Bol to výsledok snahy nás všetkých....“

Ján Turan: „Básne sú podnetné preto, lebo dieťa už ovláda tento základný slovný materiál a vidí, ako sa dá so slovom robiť: zatopánkováva, zastoličkováva, prestoličkováva. Ten zdroj toho humoru je v tom, že on ide za gramatiku utvára si taký vlastný spôsob pounúvania alebo odchýlky od gramatiky, že je to zdrojom komična – to bolo nové.“

Daniel Hevier, ilustrátor knihy: „Ale koňo nie je jediné smiešne slovo, ktoré nájdeme v tejto knižke. Hneď za ním je aj kravo, kozo, hniezdulo, stromulo, vajculo... A ešte aj kohúto kohútikus, fajko fajkum, labutolo labufulum, vlako vlakočiči a mnohé ďalšie.“

Ján Ondruš bol jeden z najvýznamnejších slovenských básnikov. Slovom prof. Milana Hamadu – bol absolútnym básnikom. Doposiaľ ešte ani raz nevydaný rukopis jeho zbierky *Kreslím koňa koňaté*, ktorý bol dlho považovaný za stratený, sa nakoniec po mnohých peripetiách podarilo Erikovi Markovičovi vypátrať a vydať. Kniha v krásnej podobe vychádza s kresbami Daniela Heviera a v dizajne Feřa Jablonovského. Daniel Hevier: Ján Ondruš bol slovenský básnik, ktorý písal výlučne poéziu pre dospelých. Iba raz, výnimočne, napísal knižku básní pre deti *Kreslím koňa koňaté*. Čudný názov, však? A tie básne sú ešte zvláštniešie. Možno preto táto zbierka dlho nevychádzala. Vychádza až teraz, po mnohých rokoch. Medzitým autor zomrel a básničky sa stratili. Pátranie po nej bolo priam detektívkou. Napokon, môžete sa o tom dočítať v samej knihe. Ale najprv si prečítajte, ako sa kreslí koňa koňaté a iné rozkošné básničky pre malých, väčších i dospelých.

Friedrich Schiller: BOHOVIA GRÉCKA

Závěrečné práce na tomto projekte, a vydanie danej knihy

Tlačová správa

Friedrich Schiller: Bohovia Grécka

Bratislava, 31. októbra 2020 (LN Studňa) – V týchto dňoch prichádza na pulty slovenských kníhkupectiev zbierka básní nemeckého básnika Friedricha Schillera Bohovia Grécka. Básne vybral a preložil Ladislav Šimon. Knihu ilustroval Dušan Srvátko. Vydanie básnickej zbierky podporil z verejných prostriedkov Fond na podporu kultúry.

L. Šimon, prekladateľ: „Keď sa mi naskytla príležitosť, po prekladoch z poézie Friedricha Hölderlina, Johanna Wolfganga Goetheho a Heinricha Heineho, siahol som aj po poézii Friedricha Schillera. Bol to nezabudnuteľný zápas. Ku každému Schillerovmu textu som sa usiloval nadobudnúť čo najbližší vzťah. Niekedy sa mi to podarilo viac, niekedy menej. Viaceré básne sa v slovenčine publikujú prvý raz. Výsledok nech posúdia čitatelia, ktorých srdečne pozdravujem.“

R. Safranski, nemecký filozof a autor: „Z umenia sa dá naučiť, že dôležité veci života – láska, priateľstvo, náboženstvo a aj umenie – majú účel samy v sebe, že ich primárny zmysel nie je v tom, aby funkčne slúžili niečomu inému. (...) Umenie je – ako každá hra – autonómne. Má pravidlá, ale samo si ich ukladá. (...) Umenie je teda v prvom rade hra, po druhé samoučel, a po tretie kompenzuje to, čo Schiller nazýva špecifickou deformáciou meštianskej spoločnosti.“

Erik Markovič: Ako je známe, naša Európska únia má aj hymnu a je ňou Óda na radosť, ktorá sa ako hymna síce hrá bez slov, ale ako je tiež známe, vznikla Beethovenovým zhudobnením Schillerovej básne. Je možné predpokladať, že veľmi hodnotný preklad básnika a profesora Ladislava Šimona, ktorý obsahuje okrem tejto i ďalšie pre súčasnosť zaujímavé a prínosné básne, by mohol zaujať mnohých proeurópsky zmýšľajúcich čitateľov a i všeobecne kultúrnu verejnosť. Pre mňa osobne bolo čítanie Schillerovej poézie v tomto preklade duchovne obohacujúcim objavom.

Ladislav Šimon: V rámci svetovej literatúry sa nemecký klasik Friedrich Schiller pokladá za geniálneho, dodnes živého a často uvádzaného dramatika. Vysoko sa hodnotí jeho prínos k estetike. Ideálom mu bola antická harmónia, teda súlad všetkých stránok a prejavov života, ale aj on vedel, že žije v prítomnosti a s prítomnosťou sa musí vyrovnávať. Nenadarmo sa nazýva básnikom slobody, ale jedným dychom hovorí aj o dôstojnosti, vznešenosti a ideálnej kráse.

Vari najznámejšou Schillerovou básňou je dnes Óda na radosť, a to ani nie tak vďaka jej obsahu, ako vďaka tomu, že ju Ludwig van Beethoven zakomponoval do záveru svojej 9. symfónie, takže kultúrna verejnosť si všimá iba tradovaný názov. Obsah tejto básne je však podstatne zložitejší ako jednoduchý chválospev na určité ľudské citové rozpoloženie. Je to životná filozofia nadväzujúca na Kantov imperatív hviezdne alebo nado mnou a mravný zákon vo mne.

Básne, ktoré sa zvyknú označovať ako filozofické, sú podľa mojej mienky ešte vždy hodné zamyslenia. Opantali ma takisto Schillerove epigramy, v ktorých vedel vystihnúť podstatné veci. Schillera pokladám za veľkého básnika, o čom som kedysi neboľ celkom presvedčený. Pôsobí, ako keby nás niekto pokropil rannou rosou. Viaceré básne sa v slovenčine publikujú prvý raz.

Daniela Šebestová - Na vode

Záverečné práce na tomto projekte, a vydanie danej knihy

TLAČOVÁ SPRÁVA

Daniela Šebestová: Na vode

Bratislava, 31. októbra 2020 (LN Studňa) – V týchto dňoch prichádza na pulty kníhkupectiev kniha básní Daniely Šebestovej *Na vode*. Knihu ilustrovala Miriam Šebestová a obálku navrhla Ivana Šebestová. Vydanie básnickej zbierky podporil z verejných prostriedkov Fond na podporu umenia.

Erik Markovič, štatutárny zástupca Literárnej nadácie Studňa: „Na Danielu si pamätám v podstatných okamihoch takto: Spoznali sme sa v čase končiaceho komunizmu, keď sme nielen my, naša generácia, ale i celá krajina hľadala zmysluplné nasmerovanie života a tvorby. Po takmer dvoch desaťročiach, keď sme sa ani nevideli, mi od nej zrazu prišlo mailom zopár básní, ktoré som s prekvapením až úžasom čítal, vôbec som netušil, že po celý čas tajne písala básne. Poradil som jej poslať ich na súťaž Sen o Karpatoch, kde ju hneď na prvýkrát na moju radosť ocenili. Keď básni pribúdalo, navrhol som jej vydať v Studni zbierku. S ešte väčšou radosťou som pri jej príprave sledoval, ako veľmi jej poézia oslovila i M. Hamadu. Vyslovujem pranie, aby jej poézia oslovila i ďalších čitateľov, ďakujem za ňu.“

Milan Hamada, vedúci odbornej rady Literárnej nadácie Studňa, literárny teoretik, historik a kritik: „Hrdinkou básní je mladá žena v dôležitom životnom období. Nekladie si otázku, ako písať, ale ustavične sa pýta, ako ďalej žiť. Jej život je hľadaním a nachádzaním, ale viac hľadaním zmyslu života. Často si opakujem jej vyznanie: A tvoj čas/ sa bude vzpínať/ ako more/ alebo kôň/ a nebude to nebolieť.“

Túto správu vypracoval a napísal:

Literárna
nadácia
STUDŇA
Karadžičova 25
811 08 Bratislava
Slovak Republic
Erik Markovič

Mgr. Erik Markovič, PhD.

Vedúci štatutár Literárnej nadácie Studňa

Člen sekcie pre pôvodnú tvorbu Literárneho fondu SR

Predseda AOSS - Asociácie organizácií spisovateľov Slovenska

V Bratislave, 31.5.2021